

125 éve született

JUHÁSZ JÓZSEF · 2019. NOVEMBER 10., VASÁRNAP · READING TIME: 7 MINUTES

Dr. Göllner Aladár (cc1865–1927) orvos és felesége Szabó Mária (1872–1935) házasságából született Göllner Mária Budapesten, 1894. november 13-án.

Mária érettségi után bölcsészhallgató lett, földrajzból, történelemből, filozófiából doktorált. *Az ókor szellemi művelődésének geográfiai alapjai* címen megjelent disszertációja volt első, nyomtatásban megjelent munkája.

Az első világháború alatt kezdte meg munkáját a Vöröskeresztnél, amelyet évtizedeken át folytatott.

A háború éveiben ismerkedett meg leendő férjével, a nála két évtizeddel idősebb, kétszer megözvegyült dr. Nagy Emillel (1871–1956), aki a század eleje óta rangos ügyvéd, képviselő volt, ismert tárcaíró, majd a Bethlen-kormányban igazságügyi miniszter. 1918. október 21-én volt az esküvőjük.

Első gyermekük István, 1919. október 23-án született.

28. életéve küszöbén Göllner Mária élete fordulóponthoz érkezett. A drezdai Operában ismerkedett meg Hans Reichert (cc1903–1957) német egyetemistával. Tőle hallott először a Goetheanumról és Rudolf Steinerről, akinek egyik könyvét (*A szabadság filozófiája*) a fiatalember neki kölcsönözte.

Másfél évvel ezután férjének volt hasonló „véletlen” találkozása Hans Reichertel, aki szintén bizalmába fogadta a fiatalembert, és ezután gyakori látogató lett Budapesten. Hans Reichert a magyar antropozófia hírnöke lett.

Göllner Mária 1924 Nagypéntekén jutott ki először a svájci Dornachba, a Goetheanumba, az antropozófia központjába, ahol Rudolf Steiner fogadta őt, és haláláig számos, személyesen neki szóló ismertetést adott a magyarok szellemi történetéről. Ugyanannak az évnek őszén még egyszer kiutazott, és Rudolf Steiner összes, a tagok számára tartott szeptemberi kurzusait és előadásait is végighallgathatta. Ott lehetett utolsó, Szent Mihály-nap előestéjén, 1924. szeptember 28-án tartott búcsúelőadásán is.

A fiatalasszony azzal az elhatározással tért vissza Magyarországra, hogy népe számára is hozzáférhetővé teszi Rudolf Steiner életművét.

1926. február 20. Göllner Mária első jelentős hazai tevékenysége a Kis-Svábhegyi Waldorf Iskola és Internátus megalapítása volt. A megvalósítást férje tette lehetővé, saját házukat, gyönyörű parkosított kerttel, úszómedencével bocsátotta a tervezett iskola és internátus rendelkezésére, bérleti díj nélkül, sőt, az adóterheket továbbra is ő viselte.

1926. június 24-én megszületett második gyermekük, Sándor Rezső János.

Göllner Mária **35. születésnapján**, 1929. november 13-án tartották az iskola alapkövetételének ünnepségét parkjukban.

Még ugyanebben az évben a fiatalasszony megalapította az első magyar börtönújságot, mely a *Bizalom* nevet kapta. Egyszerű nyelven megírt novellákat, verseket, folytatásos regényeket, rövid lélegzetű esszéket tartalmazott. Göllner Mária ügyelt rá, hogy az elítélteket untató vagy bősztítő lapos erkölcsi szónoklatok ne kerüljenek a lapba. Beírta az antropozófiával árnyaltan átírt írások morális és spirituális kicsengésével, mert tudta, hogy a propagandisztikus hang irritálhatja a börtön lakóit. A *Bizalom* nemcsak passzív szellemi táplálékot nyújtott a raboknak, hanem egyeseket aktív tevékenységre ösztönzött, mert ők is írhattak bele. Tizenöt éven át kéthetente jelent meg a lap: 1929 Karácsonyától 1944 Karácsonyáig, a címlapot Albert Steffen rajzolta.

1930. május 6-án megszületik legkisebb fiuk, Miklós Kristóf.

1933-ban, miután Németországban a nemzetiszocialisták jutottak hatalomra, az iskolát itthon is be kellett zárni. A német tanítók nem kaphattak további munkavállalási engedélyt, haza kellett térniük.

Ettől az évtől lett a hazai antropozófia vezetője Göllner Mária testvéröccse, Göllner Lajos (1898–1982) orvos.

Göllner Mária szellemtörténeti trilógiája – *A Népszokások, mondák és az ember* (1939), *A Kalevala titkáról* (1940) és *A magyar ősvallás és a kereszténység* (1941) – képezi munkásságának még itthon, magyarul írt magvát.

A német és a szovjet megszállás között Göllner Mária a kissvábhegyi rejtekhelyen üldözötteket mentett férjével, többek között Török Sándort, nekik Steiner *János evangéliumáról* tartott előadásokat.

A háború után lezárult magyar földön kifejtett antropológiai tevékenysége, tartott még kurzusokat, közöttük nagyjelentőségű 1945-ös Pünkösdi előadását.

Rudolf Steiner néhány munkájának magyar nyelvű megjelenését is kieszközölhette, ám végül emigráció lett a sorsa, és legkisebb fiának, Kristófnak is. 1946 novemberében a Vöröskereszt megbízásából elhagyta Magyarországot, hogy egy gyermekvonatot kísérjen Olaszországba, és a rokkantgondozást tanulmányozza Svájcban. Azt tervezte, hogy feladata elvégzése után visszatér Budapestre, de a megváltozott körülmények arra kényszerítették, hogy feladja ezt a tervet és Svájcban maradjon. Karácsonykor a Goetheanumban már beszédet tartott. Férje és idehaza maradt fiai (1948-ban már Sándor is emigrált) komoly érveket felsorakoztatva lebeszélte őt arról, hogy hazatérjen, mert itthon semmilyen szellemi tevékenységet nem tudna kifejteni.

Svájcban eltöltött 35 éves szellemi munkásságáról ez az írás csak vázlatokban számolhat be. Antropológiai előadásokat tartott Nyugat-Németországban, Londonban, Pozsonyban, és a déli féltekén is. Feljegyzéseiből tudjuk, hogy svájci előadásaival együtt, összesen csaknem kétezer előadást tartott. Az említett országokban saját nyelvükön, Pozsonyban magyarul, Ausztráliában és Új-Zélandon pedig angolul és magyarul is, ott élő honfitársaikhoz anyanyelvükön szolt. Az ötödik kontinensen 8 hónapot töltött, ebből Új-Zélandon csaknem másfél hónapot. Ha ezeket kiegészítjük Magyarországon elhangzott előadásaival, leszögezhetjük, hogy ebben a tekintetben is méltó tanítványa volt Rudolf Steinernek.

Ezalatt férje, Nagy Emil, nehéz időket élt át. 1951 májusában kitelepítették Budapestről, csak 1953 nyarán térhetett „haza”, pontosabban, ahova befogadták. Lányainál, illetve Göllner Lajosnál lakott. 1956 nyarán súlyos hepatitisz-fertőzést kapott, és augusztus 20-án, Szent István napján, délelőtt 10 órakor meghalt.

Göllner Máriát a hatvanas évek közepétől egy ritkán fellépő és gyógyíthatatlan szembetegség kínozza, így a hetvenes évektől fokozatosan lezárult előle a külvilág. Munkatársai tették lehetővé számára, hogy munkáját továbbfolytassa; vakon diktált nekik. Ám a megpróbáltatások még nem értek véget.

Legidősebb fiát, Istvánt, Magyarországon politikai okok miatt börtönbe zárták; legkisebb fia, Kristóf, 1973-ban, Portugáliában, szívinfarktusban halt meg; Sándor Ausztráliában élt, vele már nem találkozhatott.

Göllner Máriát 1980 Karácsonyán tüdőgyulladással, gyomormérgezéssel és enyhe agyvérzéssel kórházba szállították, ám állapota néhány hét után valamelyest javult. Egy évet töltött a baseli Merian Inselin kórházban. Barátai, egykori tanítványai sűrűn látogatják, és felolvasnak neki. A Sors még lehetővé tette, hogy személyesen búcsút vegyen legidősebb

fiától, sógornőjétől, testvéreitől és néhány magyar barátjától. Élénken társalgott velük, de már csak a hangjukról ismerhette fel őket.

1981 decemberének utolsó napjaiban Göllner Mária állapota hirtelen rosszabbodott, és 1982. január 19-én délután 4 órakor átlépte a szellemi világ Küszöbét.

Válogatott műveinek magyar fordításai a *Michaeliták – A magyar népszellem és az antropozófia kapcsolata* (2000) kötetben olvashatóak.